کەنعان مەدحەت… لە شیعردا خەونەکانی دێتە دی .. … لەتیف بێوار

وابزانم ئێمەش بە دەردی ئەو پەندە چووین کە دەڵێت(ئەوەی لەبەر چاوانە لە بەر دڵانە)، شاعیر کەنعان مەدحەتی دەڤەری گەرمیان بە هۆی دوورکەوتنەوەو ژیانی غوربەتیەوە لە یادمان چوو، هەرچەندە ئەو جوانیش بنووسێت، کە ئەمە جێی داخ و ئەسەفە.

یەکەم دیوانی شیعری ئەم شاعیرە لە ساڵی 1988 لە چاپخانەی ئارارات لە وڵاتی سوید چاپکرا بە ناوی (گەڕان بە دوای بەهجەت حیکمەت)، پاش ئەویش دیوانێکی تری خۆی لە چاپخانەی روسینکور لە شاری مالمۆی سوید بە چاپگەیاند بە ناوی (چلەی شۆڕش و زیندووکردنەوەی سەردەمی ئیمارەتەکان) کە 28 قەسیدە لە خۆ دەگرێت.

ئەم کورتە باسەی سەرەوە بەس دەرروازەیەکە بۆ چوونە ناو بابەتە سەرەکییەکە، کە لێدوانە لە دوا شیعری کە لە ماڵپەری (دەنگەکان) بڵاوی کردبووەوە و بەرواری نووسینی ساڵی 2015ی بەسەرەوەیە.

وێڕای ئەوەی لەو شیعرەدا چەند هەڵەیەکی ڕێزمانی تێدایە کە ئەویش رەنگە هۆکەی دابڕانی شاعیر بێت لە مەیدانی ئەدەبی کوردی بەشێوەیەکی راستەوخۆ، بەڵام ئەمە زۆر گرنگ نییە، چونکە ئەو دەقە گەر جوان بێت منی خوێنەر لە زیهنمدا وشەکان بە پێکهاتەی دروستی رێزمانییەوە دادەڕێژمەوەو پاشان لێی رادەمێنم.

با سەرەتا شیعرەکە لێرەدا دابنێینەوە بە شێوەی نووسینی شاعیرەکەی :

سەرهەڵگرتن …. هۆنراوەی کەنعان مودحەت
..
راپەڕی و
لە دەرگای دەرەوە خزایە نادیارییە دڕەکەدا
بێ ئەوەی – بە پێویستییەکانا بچێتەوە و –
بزانێ،
ئایە تەباخە داگیرساوەکەی کوژاند
یان بۆڕی ئاوی گەرماوەکەی بەست
یان نا
نە گەڕایەوە
لایە لە دەرگا ڕزاوەکەی بکا

بزانێ ئایە دایخست
یان هەر بە کراوەیی
ڕادەستی با و
خواستەکانی ڕۆژگاری کرد
بە تەنیشت سەگە بێ لانەوازەک□ یدا
تێپەڕی
نە ماڵئاویی و
نە دەستێکی بەزەیی
زۆر مات
سەگە، پێچەوانەی هەر جارێ
هەر وەڕی و
زۆریش وەڕی
ئەو بە نادیارییا
هێدی هێدی و
قووڵ و قووڵتر شۆڕدەبووە
تا پێڵاوە کۆنەکانی
ئەوانەی لە مێژەوە پێیان دەگوشی
بە هەنگاوەکانیا نەوێران
ڕایگرن
چۆن تاوێرێکی لە دوند بەربوو
گرمۆڵەی دەهات و
هەر خوار دەبو و
هەر خوار
سەرهەڵگری تەریک
وای نەدەزانی زۆر دوور دەکەوێتەوە
ساڵێ
مانگێ
ڕەنگە لە کاژمێری کەمتر
هەر زۆر زو و
زووتر دەگەڕێتەوە
سەگە بێ لانەوازەکەی لە ئامێز دەگرێ و
ماڵە چۆڵەکەی…. سەرلەنوی
ئاوەدان دەکاتەوە

هۆنراوەی کەنعان مودحەت
نۆڤەمبەری ٢٠١٥
کفری

………………………………………………

لێرەدا دوای پێداچوونەوەی زمانەوانی دەقەکە دەنووسینەوە تا زیاتر
رەونەقەکەی بەدەستبێنێتەوەو سەرنجی خوێنەر ڕابکێشێت:

سەرەەڵگرتن … هۆنراوەی کەنعان مودحەت
..……

راپەڕی و
لە دەرگای دەرەوە خزایە نادیارییە دڕەکە
بێ ئەوەی – بە پێویستییەکانا بچێتەوە و –
بزانێ،
ئایە تەباخە داگیرساوەکەی کوژاندووەتەوە؟
یان بۆڕی ئاوی گەرماوەکەی بەستووە؟
یان نا!
نە گەڕایەوە
سەیری دەرگا ڕزیوەکەی بکا
بزانێ ئایا دایخستووە؟
یان هەر بە کراوەیی
ڕادەستی با و
خواستەکانی ڕۆژگاری کردووە؟
بە تەنیشت سەگە لانەوازەکەیدا
تێپەڕی
نە ماڵئاویی و
نە دەستێکی بەزەیی….
*
زۆر مات
سەگە، پێچەوانەی هەر جارێ
هەر وەڕی و
زۆریش وەڕی
ئەو بە نادیارییا
هێدی هێدی و
قووڵ و قووڵتر شۆڕدەبووەوە
تەنانەت پێڵاوە کۆنەکانی
کە لە مێژە پێیان دەگوشی
بە هەنگاوەکانی نەوێران
کە ڕایبگرن
وەك تاوێرێکی لە دوند بەربووی

گرمۆڵە بوو
هەر خوار دەبوو
هەر خوار
*
سەرەەڵگری تەریک
وای نەدەزانی زۆر دوور دەکەوێتەوە
ساڵێ
مانگێ
ڕەنگە لە کاژمێرێ کەمتر
هەر زۆر زوو
زووتر بگەڕێتەوە
سەگە لانەوازەکەی لە ئامێز دەگرێ و
ماڵە چۆڵەکەی… سەرلەنوێ
ئاوەدان دەکاتەوە

هۆنراوەی کەنعان مودحەت
نۆڤەمبەری ٢٠١٥
کفری
....

ئەم شیعرە نەفەسێکی مرۆڤی جیهانیی دەدات، ئەو مرۆڤەی لە نێو بزربوونەکاندا خۆشی لێ ون دەبێت، ناسنامەکان تێکەڵاو دەکات و بڕوای بە خۆشی نییە بگەڕێتەوە بۆ رەسەنایەتی خودو سەرچاوەی ئیلهام و ژینگەی منداڵیی و یادەوەرییەکانی، تەنانەت بە جۆرێك باری دەروونی تێکدەچێت تا ئەو رادەیەی دڵنیا نابێت کە دەڕواتە دەرەوە دەرگاکانی داخستبێت، بۆیە دەبێت بگەڕێتەوەو جارێکی تر تەماشایان بکات تا دڵنیا بێت، ئەمەیە لوتکەی نادڵنیایی و گومان، ئەمەیە رۆچوون بە ناخی خودداو توشبوونی دۆخی نائارامی دەروونیی و دابڕین لە واقیی دەرەوە، ئەو هەمیشە بۆ ئەوەی بگەڕێیتەوە بۆ باری ئاسایی خودی راستەقینەی خۆی، خەیاڵێك لە هزریدا ئامادەیە کە شوێنگەی لە دایکبوونیەتی، بەڵام ئیغراکردنەکانی پێشکەوتنی کۆمەڵگای مۆدێرن وابەستەی دەکەن بەو ژینگەیەی لاشەی تیایدا ئاسوودەیەو هیچ کەموکوڕییەکی مادی نییە، بەڵام بۆشاییە گیانییەکان زۆر بەربڵاون لەو ژینگەی تاوگەو ئێگزایڵەدا، بەڵام هەمیشە خەیاڵێك لە بوونیدا هەیە کە خەیاڵی گەڕانەوەیە بۆ یادەوەرییە بزرەکان و خودی یەکەمین.

زمانی ئەم قەسیدەیە زمانێکی جوان و باڵایەو ئەو دالانەش بەکاریهێناون هی خودی شاعیرن و کەم شاعیری تر بەکاریهێناون وەك

(تەباخی داگیرساو، دەرگای ڕزیو، سەگی لانەواز…) پاشان ئەم هێنراوەیە هەر لەیەکەم دێڕیەوە دیارە هەڵقوڵاوی سروشتی ناخی شاعیرەو هیچ چاولێکەریی شاعیرانی تری پێوە دیار نییە.

بەم شێوازە زۆر کارامەیەێ تێکەڵاوی دوو دنیای جیاوازی کردووە، خەیاڵ و واقیع، وڵات و ئاوارەیی، نامۆیی و ئاشنایی… بەلام لە کۆتاییدا شاعیر لەگەڵ پرسیارەکانی خۆیدا جێماندێڵت و ناگەینە کەناری ئارامیی و وەڵامی پرسیارە بۆ وەڵامەکان، خوێنەر خۆی دەبێت کۆتاییەکان بنووسێتەوەو بە مەیلی خۆی بەرەنجامی بنووسێتەوە، ئەو جیهانە وێرانە لانەوازەی لە دەرەوە جوانەو لە ناوەوەوش خاپوور، پڕ لەسەدای دەروونێك لە تەنیاییەکاندا لەگەڵ خۆیدا دەدوێ.

ئاوها قەشەنگ بە (راچڵەکین) دەست پێدەکات، بەو مانایەی لە خەیاڵ و خەوندا لە نیو خۆی و یادەوەرییەکاندا بووە.. بە (گەڕانەوەو ئاوەدانکردنەوە)ش کۆتایی پێ دێنێت، بەلام چ جۆرو لە کوێ؟ ئەمەیە پرسیارە ئاستەم و بێ وەڵامەکە.